

Agrárpiaci Jelentések
GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

Gabona és Ipari Növények
XVII. évfolyam, 23. szám, 2014

Megjelenik kéthetente
2014. december 03.

Felelős szerkesztő
Dr. Stummer Ildikó

Szerzők
Dr. Molnár Zsuzsa
molnar.zsuzsa@aki.gov.hu
Keresztessyné Mohr Katalin
kmohr@aki.gov.hu
Elek Réka
elek.reka@aki.gov.hu

Kiadó
Agrárgazdasági Kutató Intézet
Piaci Árinformációs Rendszer
H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944
Telefon: (+36 1) 476-6093
Fax: (+36 1) 217-8111
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu
https://pair.aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

A Gabona és Ipari Növények piaci jelentésen kívül kínáljuk még a Baromfi; Élőállat és Hús; Zöldség, Gyümölcs és Bor; Tej és Tejtermékek piaci jelentéseket is.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt
Telefon: (+36 1) 476-3064

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

ÖSSZEFOGLALÓ.....	3
GABONAPIACI JELENTÉS.....	4
Agrárpolitikai Hírek.....	5
A gabonafélék termelői ára.....	6
A gabonafélék jegyzése.....	7
Nemzetközi piaci információk.....	11
OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS.....	13
Nemzetközi piaci információk.....	18
BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET.....	19
Agrárpolitikai Hírek.....	22

ÖSSZEFOGLALÓ

Az USA agrárminisztériuma (*USDA*) legfrissebb gabonapiaci kitekintésében rekord nagyságú, 990 millió tonna kukorica kibocsátását valószínűsíti világszerte, amelynek 80-90 százaléka már a tárolókban van.

Magyarország a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK) november 25-i jelentése szerint az előirányzott 1,2 millió hektár terület 89 százalékaról 7,8 tonna/hektár hozam mellett 8,5 millió tonna tengerit már betároltak.

A kukorica fronthavi jegyzése a chicagói árutőzsdén (*CME/CBOT*) 140-150 USD/tonna sávba, Párizsban (*MA-TIF*) 150 euró/tonna körüli szintre kúszott novemberben.

Magyarországon a Budapesti Értéktőzsde (BÉT) árupiaci szekciójában a tengeri legközelebbi lejáratra szóló jegyzése november utolsó hetében megközelítette a 40 ezer forint/tonnát. A fizikai piacon a termény áfa és szállítási költség nélküli termelői ára az őszy folyamán 34-38 ezer forint/tonna sávban mozgott.

Az *Oil World* a szójabab globális termését 309 millió tonnára jelzi a 2014/2015. évi szezonban, ez 24 millió tonnával haladná meg az egy évvel korábbit.

Magyarországon a Budapesti Értéktőzsde (BÉT) árupiaci szekciójában a repcemag legközelebbi lejáratra szóló jegyzése 101 ezer forint/tonna szinten stabilizálódott november második felében. Az AKI PÁIR adatai szerint a termény áfa és szállítási költség nélküli ára november első három hetében 100 forint/tonna körül mozgott.

Az Európa Tanács 2014. október 23-án jóváhagyta a 2030-is szóló Energia és Klímavédelmi Stratégia kereteit. A Stratégia szerint az üvegházhatású gázok kibocsátását 2030-ig 40 százalékkal kell csökkenteni az 1990-es bázis-értékhez viszonyítva és ezzel párhuzamosan az energiahatékonyságot és a megújuló energia részarányát a teljes energiafelhasználásban egyaránt 27 százalékra kell növelni.

GABONAPIACI JELENTÉS

Az északi féltekén lassan véget ér a kukorica aratása, és bár a déli féltekén még most vetik a 2014/2015. gazdasági évben betakarításra kerülő tengerit, egyre pontosabb képet kapunk a folyó évi szezon terméséről. Az USA agrárminisztériuma (*USDA*) legfrissebb, novemberben megjelent gabonapiaci kitekintésében a 2013/2014. gazdasági évi, mindenkori rekordot is felülmúló, 990 millió tonna kukorica kibocsátását valószínűsíti világszerte, amelynek 80-90 százaléka már a tárolókban van. Noha a végső adatok csak 2015 nyarán állnak majd rendelkezésre, az kétségtelen, hogy ismét kimagasló lesz a termés, és a 2014/2015. gazdasági évi kukorica-kínálat úgy tűnik, bőségesen fedezi a 972 millió tonnára emelkedő (+18 millió tonna) globális keresletet. Sőt, további tartalékok felhalmozását is lehetővé teszi, nyomást gyakorolva ezzel a termény világpiaci árára.

A világ elsőszámú kukoricatermelőjénél, az USA-ban a korábbi csapadékos időjárás akadályozta a szántóföldi munkákat, a termelők azonban a nehézségek ellenére behozták a lemaradást, és a 33,6 millió hektárra előirányzott termőterület 94 százalékaról már betakarították a termést az *USDA* november 24-i jelentése szerint. Jóllehet, az idén a tavalyihoz képest 5 százalékkal zsugorodott a terület, a hozamok javulása révén 3,5 százalékkal több, csaknem 366 millió tonna tengeri kerülhet a tárolókba, amelyből 44,5 millió tonnát szánnak kivitelre. Az észak-amerikai ország ezzel a mennyiséggel a 2014/2015. gazdasági évben is biztosítja elsőbbségét a nemzetközi piacon. Brazíliában a szakértők 15 millió hektáron 75 millió tonna, Argentínában 3,3 millió hektáron 23 millió tonna tengeri betakarításával számolnak 2015 tavaszán. A két ország együttesen 34,5 millió tonna terményt exportálhat a 2014/2015. gazdasági évben, az egy évvel korábbinál 1 millió tonnával kevesebbet. Az elmúlt öt év dinamikus fejlődésének eredményeként Ukrajna és Oroszország mára a régió és a világ meghatározó kukoricatermelőjévé és -exportőrévé vált. A két fekete-tengeri ország a 2014/2015. gazdasági évben együttesen 39 millió tonna tengerit takaríthat be, amelyből az *USDA* előrejelzése szerint 19,5 millió tonnát exportálhat. Jóllehet, a kisebb termésük (-3,5 millió tonna) miatt ez a mennyiség az egy évvel korábbi kivitteltől 4,6 millió tonnával elmaradhat, a globális kereskedelemről így is 17 százalékkal részesedhetnek.

A francia *Tallage* piacelemző vállalat az Európai Unió kukoricatermelését – köszönhetően a kiemelkedő

7,7 tonna hektáronkénti hozamnak – 73,5 millió tonnára teszi a 2014/2015. gazdasági évben. Ez az egy évvel korábbi kibocsátást 14,7 százalékkal múlja felül annak dacára, hogy a növényt a 2013. évinél 2 százalékkal kisebb területen, 9,6 millió hektáron termesztették. A legnagyobb uniós termelő, Franciaország termése 2,4 millió tonnával 17,3 millió tonnára nőtt 2014-ben az előző évihez képest. Romániában évek óta 2,5 millió hektáron termesztik a növényt, a hektáronkénti hozam 80 százalékos javulása következtében ugyanakkor már 2013-ban a második legnagyobb termelővé lépett elő a 10,4 millió tonna kibocsátással, ami 2014-ben 10,8 millió tonnára emelkedett. Az idén Magyarország állhat a dobogó harmadik fokán: a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK) november 25-i jelentése szerint az előirányzott 1,2 millió hektár terület 89 százalékaról 7,8 tonna/hektár hozam mellett 8,5 millió tonna tengerit már betároltak. Az összes termés meghaladhatja a 9 millió tonnát, ami megközelítőleg 25 százalékkal múltna felül a tavalyit. Olaszországban 8,2 (+8,9 százalék) és Németországban 5,3 (+19,6 százalék) millió tonna kukoricát takaríthatnak be. A bőséges kibocsátás a 2013/2014. gazdasági évinél csaknem 10 millió tonnával kevesebb, mindössze 6,4 millió tonna termény behozatalát teszi szükségessé a belpiaci igények fedezéséhez az Európai Unióban, a 2014/2015. évi szezonban. A hagyományosan kukoricát importáló EU-tagországokban – mint Spanyolország, Portugália vagy a Benelux államok – várhatóan a behozatali vám eliminálása (december) ellenére sem lesz képes versenyezni a harmadik országokból származó tengeri az unióssal szemben. Kevesebb kukorica érkezik a folyó évi szezonban Ukrajnából (-6,8 millió tonna), Kanadából (-, millió tonna), Oroszországból (-0,9 millió tonna) és Brazíliából (-0,4 millió tonna), míg Szerbiából félmillió tonnával több kerülhet a Közösségbe. Dél-Európában a Franciaországban megtermelt kukorica a legolcsóbb, amit 5-10 euró/tonna felárral a romániai/bulgáriai és az ukrajnai követ. Északon szintén a franciaországi termény a legversenyképesebb, amelynél – szállítási határidőtől függően – 5-10 euró/tonnával drágább a magyarországi, 20 euró/tonnával az ukrajnai, és 15-30 euró/tonnával az USA-ból származó áru.

Noha a főbb termelő országok elhúzódozó betakarítása, valamint a búza és a szójabab jegyzésének emelkedése miatt a kukorica fronthavi jegyzése a chicagói árutőzsdén (*CME/CBOT*) 140-150 USD/tonna sávba, Párizsban (*MATIF*) 150 euró/tonna körüli szintre kúszott novem-

berben, a rekordközeli termés nyomás alatt tartja a piacot. Magyarországon a Budapesti Értéktőzsde (BÉT) árupiaci szekciójában a kukorica legközelebbi lejáratra szóló jegyzése november utolsó hetében megközelítette a 40 ezer forint/tonnát. A fizikai piacon a termés áfa és szállítási költség nélküli termelői ára az őszi folyamán 34-38 ezer forint/tonna sávban mozgott. Az év hátralevő

résében – kiindulva a nemzetközi trendből és a tőzsdei várakozásokból – a termelői ár mérsékelt emelkedése sem kizárt, azonban a bőséges világpiaci, európai és hazai kínálat, a magas szemnedvesség miatt növekvő száritási költségek, valamint a mikotoxinok körüli aggodalmak korlátozzák az ár jelentősebb változását.

Agrárpolitikai Hírek

- A Földművelésügyi Minisztérium tájékoztatása szerint megközelítőleg 2500 milliárd forint jut 2020-ig a mezőgazdaságban uniós forrásból a közvetlen kifizetésekre, két forrásból. Az egyik a 2015-2020 közötti évek egyes pillérjének évenkénti mintegy 1,27 milliárd eurója, a másik a kettes pillérből az uniós szabályozás alapján az ország számára biztosított vidékfejlesztési forrásból a maximális 15 százalékos átcsoportosítási lehetőség, évente csaknem 74 millió euró. A kötelező elemek között szerepel az alaptámogatás (SAPS), a „zöld” komponens – ez a közvetlen kifizetési nemzeti keretösszeg 30 százalékát teszi ki –, valamint a fiatal gazdálkodóknak juttatott támogatás. Az önkéntes elem a termeléshez kötött támogatás. A támogatás igénybevétele feltétele, hogy a gazdálkodó betartsa a kölcsönös megféleltetésre vonatkozó intézkedéseket. Erre a támogatásra vonatkozik még a közvetlen kifizetések csökkentésének (degresszivitás) elve is. Ez az alaptámogatás 150 ezer euró (mintegy 45 millió forint) feletti összegére vonatkozik. A gazdák választhatnak egy má-

sik támogatási formát is, ez a kisgazdaságok számára kialakított egyszerűsített támogatási rendszer. Ennek alkalmazása az uniós tagállam és a gazdálkodók számára is választható. Erre a jogcímmre a közvetlen támogatási keretösszeg maximum 10 százaléka fordítható. Ez a támogatás minden közvetlen kifizetést helyettesít, egyösszegű támogatás, amelynek éves mértéke minimum 500 euró (kb. 150 ezer forint), maximuma pedig 1250 euró (mintegy 375 ezer forint). A közvetlen támogatás mellett vannak termeléshez kötött támogatások is, például az állattartáshoz és a növénytermeléshez adott pénzügyi segítség. Ez utóbbi támogatás évente ágazattól és teljesítménytől függően összesen évi 201,9 millió euró (60,57 milliárd forint). A nemzeti forrásból finanszírozott folyó kiadások és jövedelemtámogatások jövő évi keretösszege emelkedik: az idén 46,6 milliárd forint, míg jövőre 77,7 milliárd forintra rúg. A „Több munkahelyet a mezőgazdaságba” elnevezésű programra – amely a munkai igényes mezőgazdasági ágazatok támogatását célozza – 2020-ig összesen 212 milliárd forintot kívánnak fordítani, amelyből 180 milliárd nemzeti forrás.

A gabonafélék termelői ára

1. táblázat: A gabonafélék termelői ára származási hely^{a)} szerint

Megnevezés	Mértékegység	Származási hely			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak-Magyarország	2014. 46. hét	2014. 47. hét	2014. 47. hét/ 2014. 46. hét (százalék)
Étkezési búza	tonna	3 615	5 001	1 671	7 684	10 287	134
	HUF/tonna	49 853	46 246	50 129	47 233	48 144	102
Takarmány- búza	tonna	3 195	626	20
	HUF/tonna	42 349	41 981	99
Takarmány- kukorica	tonna	91 690	69 981	19 897	189 545	181 568	96
	HUF/tonna	38 231	36 999	35 385	34 641	37 444	108
Takarmányárpa	tonna	511	...	-	...	1 511	...
	HUF/tonna	39 482	...	-	...	39 494	...

^{a)} Származási hely: ahol a gabonát megtermelték.

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus. Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

... = Adatvédelmi korlátok miatt nem közölhető adat.

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat: A gabonafélék országos termelői ára

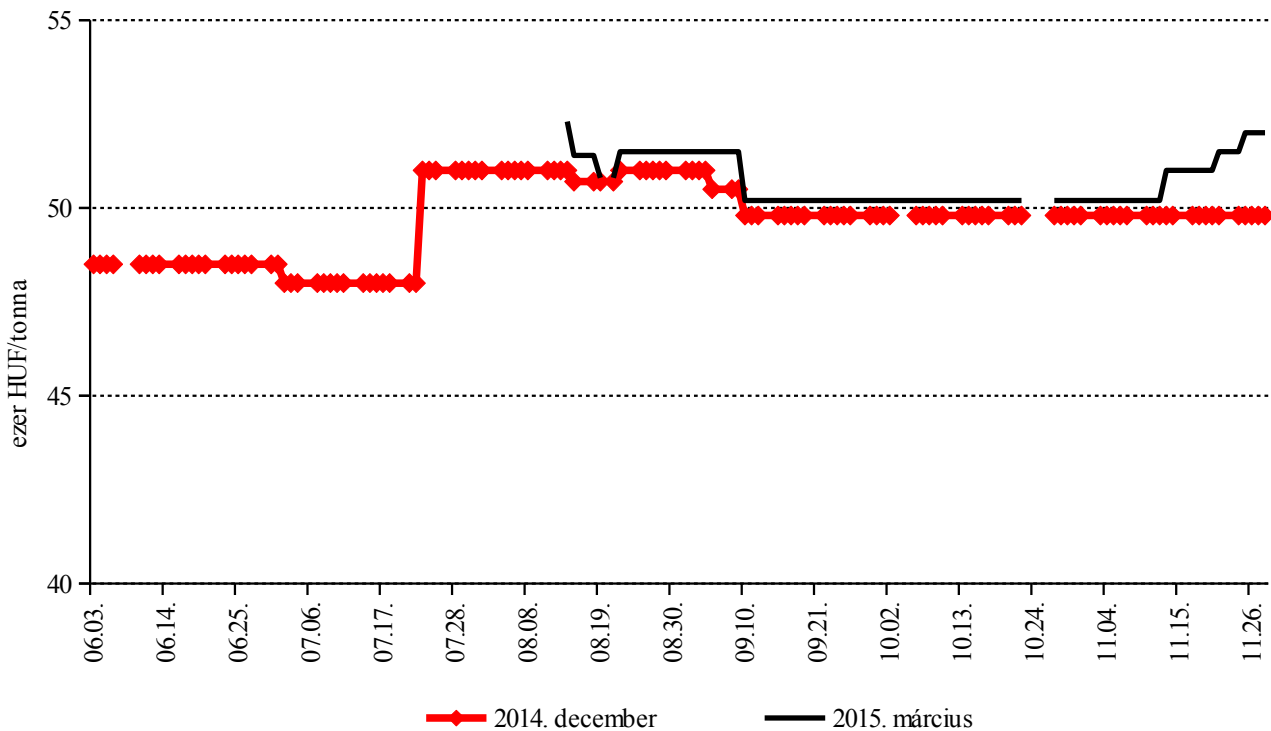
Megnevezés	Mértékegység	Országos				
		2013. 47. hét	2014. 46. hét	2014. 47. hét	2014. 47. hét/ 2013. 47. hét (százalék)	2014. 47. hét/ 2014. 46. hét (százalék)
Étkezési búza	tonna	8 400	7 684	10 287	122	134
	HUF/tonna	47 731	47 233	48 144	101	102
Takarmány- búza	tonna	301	3 195	626	208	20
	HUF/tonna	42 258	42 349	41 981	99	99
Takarmány- kukorica	tonna	87 563	189 545	181 568	207	96
	HUF/tonna	41 727	34 641	37 444	90	108
Takarmányárpa	tonna	1 511
	HUF/tonna	39 494

... = Adatvédelmi korlátok miatt nem közölhető adat.

Forrás: AKI PÁIR

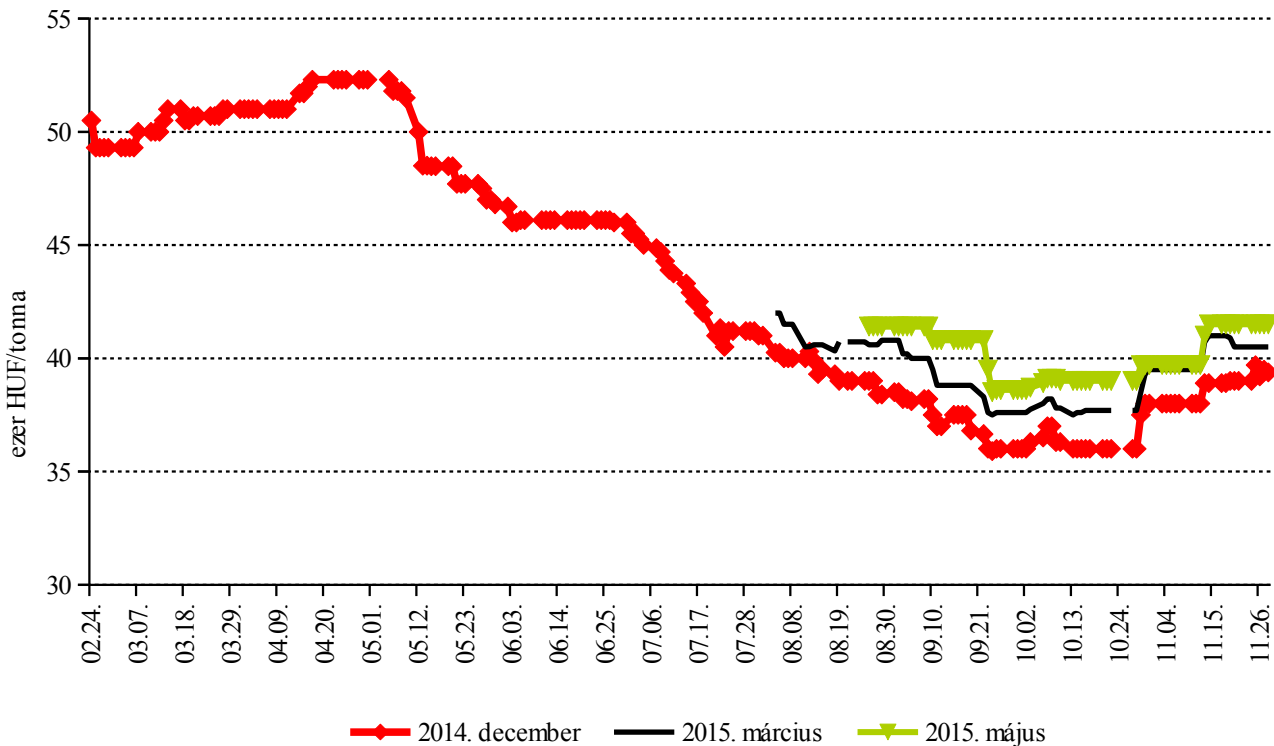
A gabonafélék jegyzése

1. ábra: A malmi búza különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

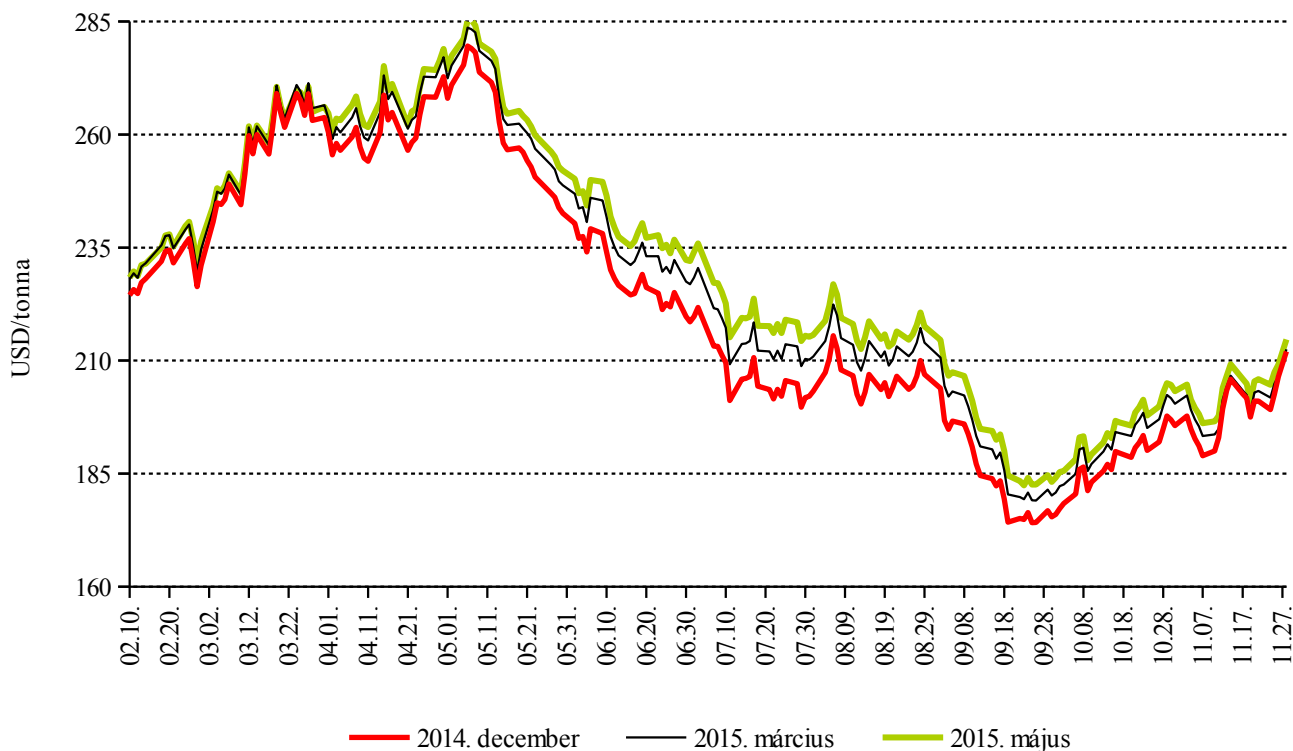
Forrás: BÉT

2. ábra: A takarmánykukorica különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

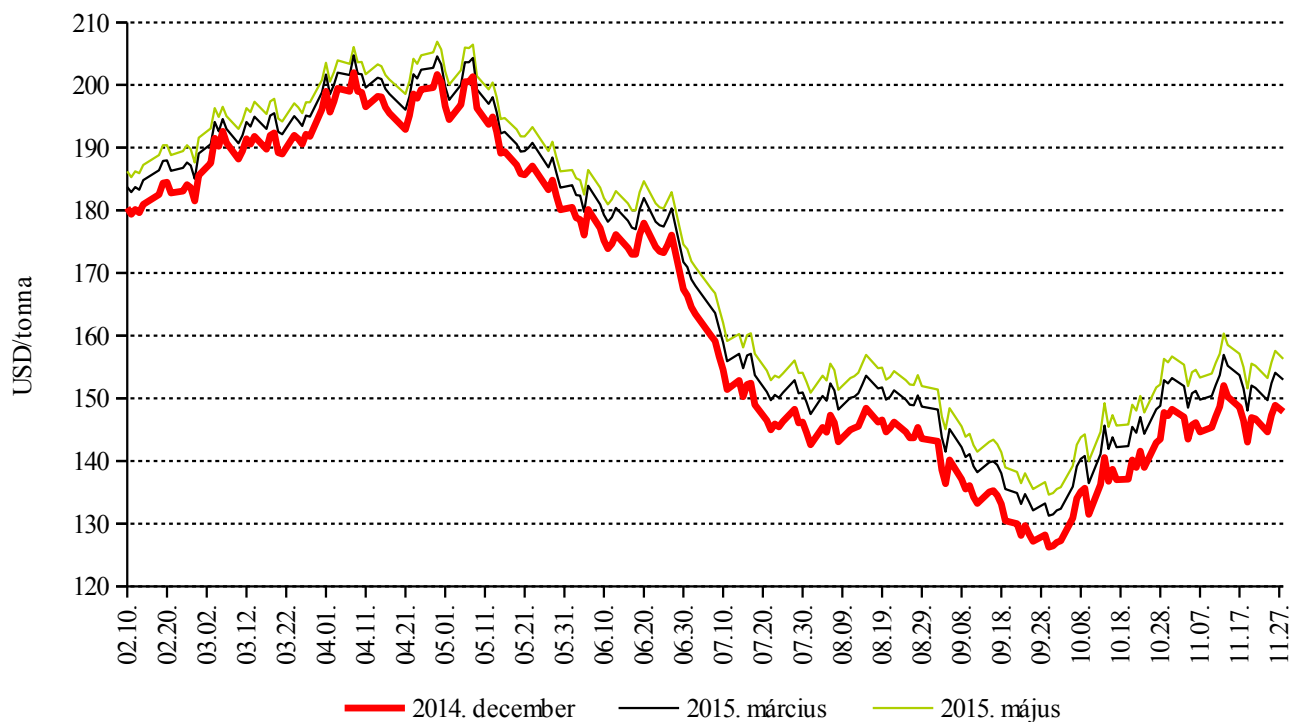
Forrás: BÉT

3. ábra: A búza különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

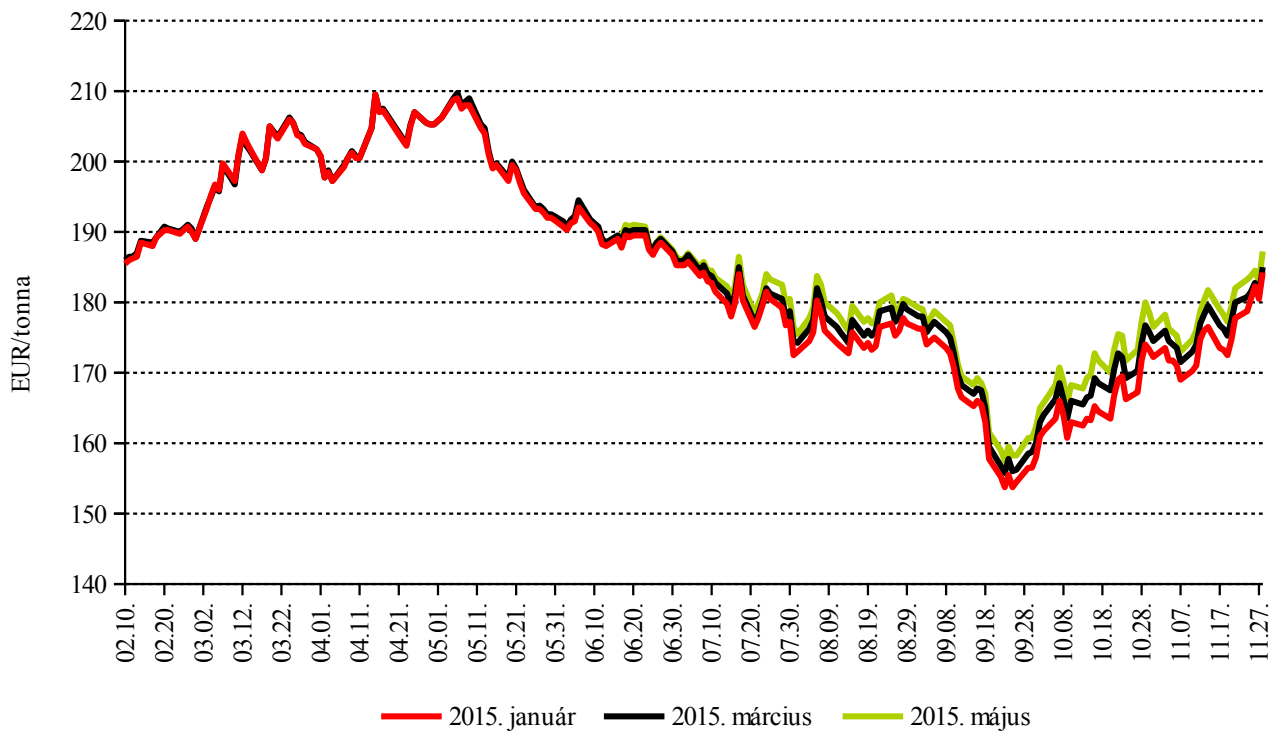
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

4. ábra: A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

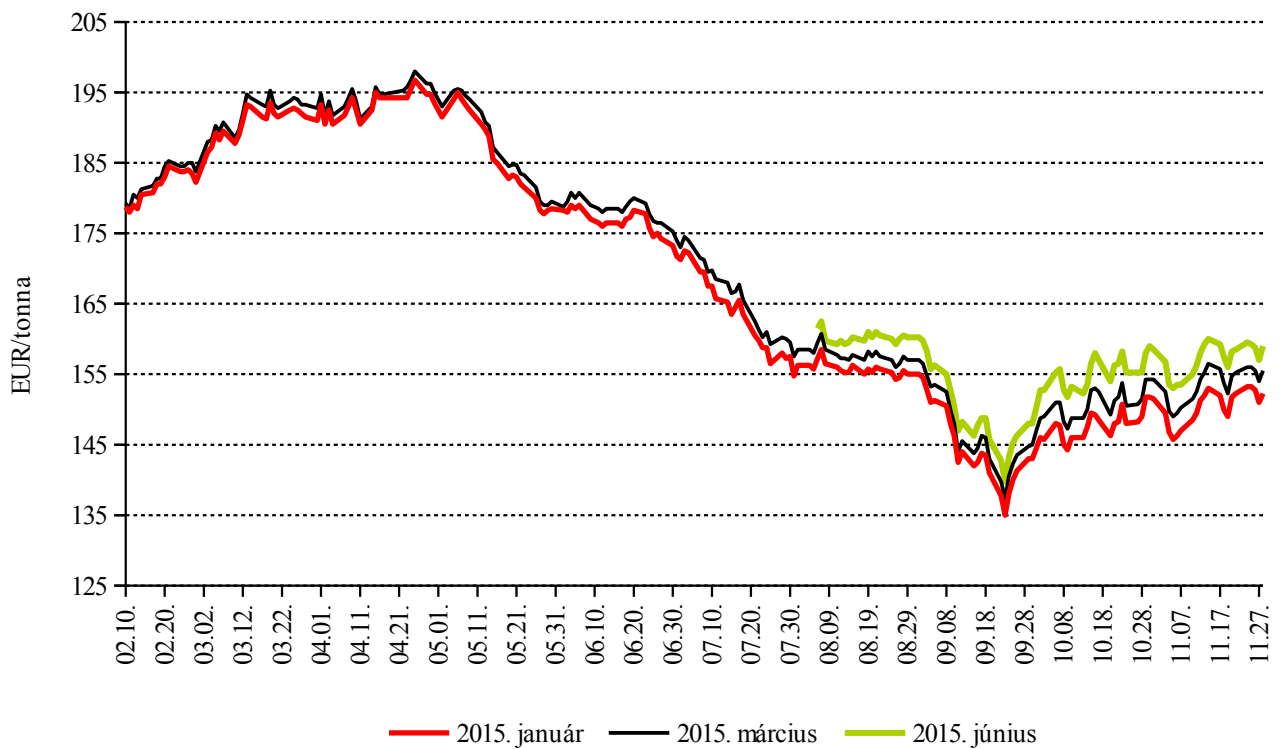
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

5. ábra: A búza különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

6. ábra: A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

3. táblázat: A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára

Gabona alapú termékek	Mértékegység	Országos				
		2013. 47. hét	2014. 46. hét	2014. 47. hét	2014. 47. hét/ 2013. 47. hét (százalék)	2014. 47. hét/ 2014. 46. hét (százalék)
Finomliszt BL 55 ömlesztett	tonna	494	598	534	108	89
	HUF/kg	71	74	75	105	101
Finomliszt BL 55 zsákos	tonna	1 509	1 431	1 506	100	105
	HUF/kg	73	77	77	105	99
Finomliszt BL 55 zacskós	tonna	918	1 033	1 305	142	126
	HUF/kg	78	85	84	108	99
Rétesliszt BFF 55 ömlesztett	tonna
	HUF/kg
Rétesliszt BFF 55 zsákos	tonna	35	49	39	110	79
	HUF/kg	82	84	84	102	100
Rétesliszt BFF 55 zacskós	tonna	70	29	32	46	110
	HUF/kg	88	95	94	107	99
Fehér kenyérliszt BL 80 ömlesztett	tonna	371	444	317	86	71
	HUF/kg	70	72	72	103	100
Fehér kenyérliszt BL 80 zsákos	tonna	414	456	449	109	98
	HUF/kg	72	75	75	105	100
Tésztaipari liszt TL 50 ömlesztett	tonna	...	152
	HUF/kg	...	79
Tésztaipari liszt TL 50 zsákos	tonna	22	50	18	84	36
	HUF/kg	82	84	84	103	100
Étkezési búzadara AD zacskós	tonna	77	82	50	65	61
	HUF/kg	84	91	96	115	106

...= Adatvédelmi korlátok miatt nem közölhető adat.

Forrás: AKI PÁIR

Nemzetközi piaci információk

Határidős piacok (2014. november 28.)

4. táblázat: **Búza**

Szállítási határidő	MATIF, Párizs		CME/CBOT, Chicago (őszi lágy búza)		
	EUR/tonna	HUF/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	HUF/tonna
2015. január	184	56 648	2014. december	212	52 423
2015. március	185	56 878	2015. március	213	52 532
2015. május	187	57 570	2015. május	215	53 078
2015. szeptember	192	59 030	2015. július	216	53 496
2015. december	194	59 568	2015. szeptember	219	54 169
2016. március	196	60 260	2015. december	223	55 059

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers, CME Group– Chicago Board of Trade

5. táblázat: **Kukorica**

Szállítási határidő	MATIF, Párizs		CME/CBOT, Chicago		
	EUR/tonna	HUF/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	HUF/tonna
2015. január	152	46 809	2014. december	148	36 555
2015. március	156	47 808	2015. március	153	37 821
2015. június	159	48 885	2015. május	156	38 639
2015. augusztus	163	50 037	2015. július	159	39 282
2015. november	171	52 574	2015. szeptember	161	39 806
2016. január	174	53 343	2015. december	164	40 547

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers, CME Group – Chicago Board of Trade

6. táblázat: **Fekete-tengeri búza**

Szállítási határidő	CME/CBOT, Chicago	
	USD/tonna	HUF/tonna
2015. március	304	75 127
2015. május	304	75 127

Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

7. táblázat: A főbb termények különböző lejáratra szóló kontraktusainak belső volatilitása

Termény	Lejárat	Elszámolóár (USD/tonna)	Belső volatilitás ^{a)}	
			2014. 11. 21. (százalék)	2014. 11. 28. (százalék)
Búza	2014. december	212,06	31,0	31,0
Kukorica	2014. december	147,87	37,4	37,4
Szójabab	2015. január	373,39	21,1	21,6
Szójadara	2015. január	403,66	28,5	31,1

^{a)} Belső volatilitás (*implied volatility*): A piaci szereplők várakozásait tükröző volatilitás, amelyre az adott határidős kontraktusra köthető opciók aktuális prémiumából matematikai modellek segítségével következtetni lehet. (Pl.: Ha a belső volatilitás értéke 15,8 százalék, akkor az adott határidős kontraktus jegyzésében az elkövetkező 365 napban 68 százalékos valószínűséggel $\pm 15,8$ százalékos eltérés várható.)

Forrás: Barchart

8. táblázat: A különböző árutőzsdei szereplők nyitott kötésállománya (határidős kontraktusok) a főbb termények vonatkozásában a chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) (2014. november 25.)

Termény	Pozíciók száma										
	Termelő/kereskedő/ feldolgozó/stb.		Swap kereskedők			Pénzügyi befektetők			Egyéb		
	Vételi	Eladási	Vételi	Eladási	Spread ^{a)}	Vételi	Eladási	Spread ^{a)}	Vételi	Eladási	Spread ^{a)}
Búza	37 794	129 184	118 362	4 801	12 021	82 246	94 457	28 529	35 624	31 786	26 754
Kukorica	222 012	595 091	278 792	14 959	29 620	298 425	103 571	59 596	130 388	80 143	80 696
Szójabab	250 353	277 624	96 197	8 792	4 935	116 504	66 236	54 592	69 628	100 654	32 207
Szójadara	104 343	240 560	43 149	6 417	8 892	85 941	23 276	15 449	42 900	23 690	25 144

^{a)} Spread – Különbözeti ügylet.

Forrás: Commodity Futures Trading Commission

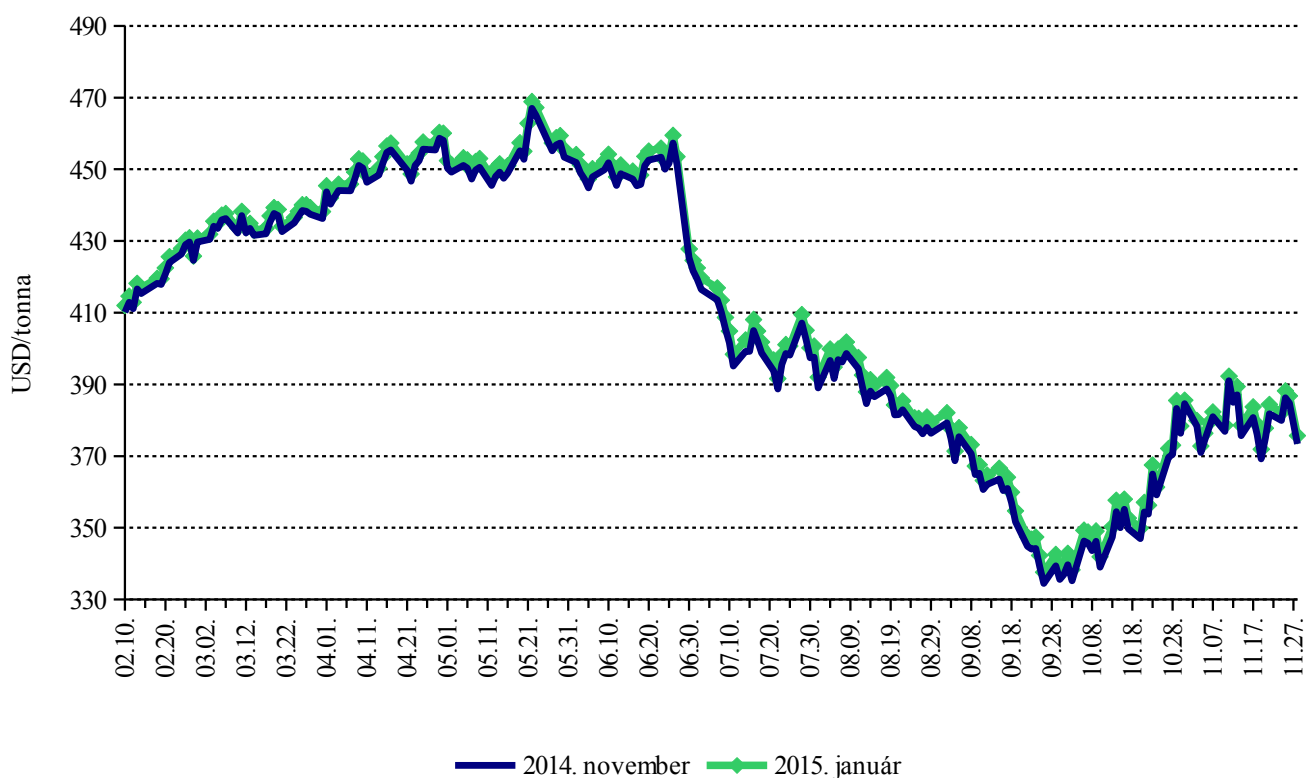
OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS

Bízatóak, ugyanakkor még igen bizonytalanok a 2014/2015. gazdasági év globális szójababtermésére vonatkozó prognózisok, hiszen a teljes kibocsátás 52 százalékát adó déli féltekén még most vetik a növény. A hamburgi székhelyű *Oil World* piackutató vállalat a globális termést 309 millió tonnára jelzi a 2014/2015. évi szezonban, ez 24 millió tonnával haladna meg az egy évvel korábbit. Ellentétben más műhelyek véleményével – amelyek szerint javultak az időjárási feltételek Argentínában és Brazíliában –, az *Oil World* szerint a két latin-amerikai ország több fontos szójatermelő körzetében továbbra is szárazság uralkodik. Ebből kiindulva a szakértők álláspontja nem változott az októberihez képest, és novemberi prognózisukban is arra számítanak, hogy Brazília 2014/2015. gazdasági évi kibocsátása legfeljebb 3 millió tonnával bővíülhet az egy évvel korábbihoz képest. Csekély növekedés Paraguayban, Uruguayban és Bolíviában is valószínűsíthető, miközben Argentínában az ideihez hasonló mennyiséget takaríthatnak be 2015-ben. A déli féltekén a 2014/2015. gazdasági évben 161 millió tonna (+4 millió tonna) szójabab kerülhet a tárolókba. Az északi féltekén az USA (108 millió tonna) és a fekete-tengeri térség (Oroszország és Ukrajna együtt 6,2 millió tonna) vártnál kedvezőbb kibocsátása miatt 148 millió tonnára felfelé korrigálták a várható termést, amelynek jelentős része már a tárolókban van. A chicagói árutőzsdén (*CME/CBOT*) a szójabab legközelebbi lejáratra szóló jegyzése 370-385 USD/tonna sávban mozgott 2014 novemberében. A szeptemberi igen alacsony, 340 USD/tonna körüli szintről a legnagyobb dél-amerikai szójababtermelő országok száraz időjárása miatti aggodalmak, továbbá az USA-ból származó termény iránti igen élénk világpiaci kereslet emelték és tartották magasán a jegyzést.

A párizsi árutőzsdén (*MATIF*) 335-345 euró/tonna között hullámzott a repcemag fronthavi jegyzése. A szójabab és származékainak világpiaci árának növekedése mellettöztönzőleg hatott az is, hogy a 2014/2015. gazdasági év első negyedévében 4,1 millió tonna repcemag és canola fordult meg a világpiacon, amire nem volt korábban példa. Ebből a legnagyobb volumenben Kína vásárolt, és becslések szerint rekordszintűre, 4,7 millió tonnára duzzadhat a repcemagimportja 2015 júniusáig. Magyarországon a Budapesti Értéktőzsde (BÉT) árupiaci szekciójában a repcemag legközelebbi lejáratra szóló jegyzése (2015. márciusi határidő) igazodott a párizsi trendhez, és 101 ezer forint/tonna szinten stabilizálódott november második felében. A következő évi termés (2015. augusztusi lejárat) ugyanakkor 3 százalékkal magasabb árszinten, 96 ezer forint/tonnáért volt elérhető köszönhetően annak, hogy az igen csapadékos őszi idő miatt nem tudták teljesíteni a gazdák a vetési szándékot, a tervezett 228 ezer hektár helyett 212 ezer hektáron került a földbe a mag. Az AKI PÁIR adatai szerint a termény áfa és szállítási költség nélküli ára november első három hetében is 100 ezer forint/tonna körül mozgott.

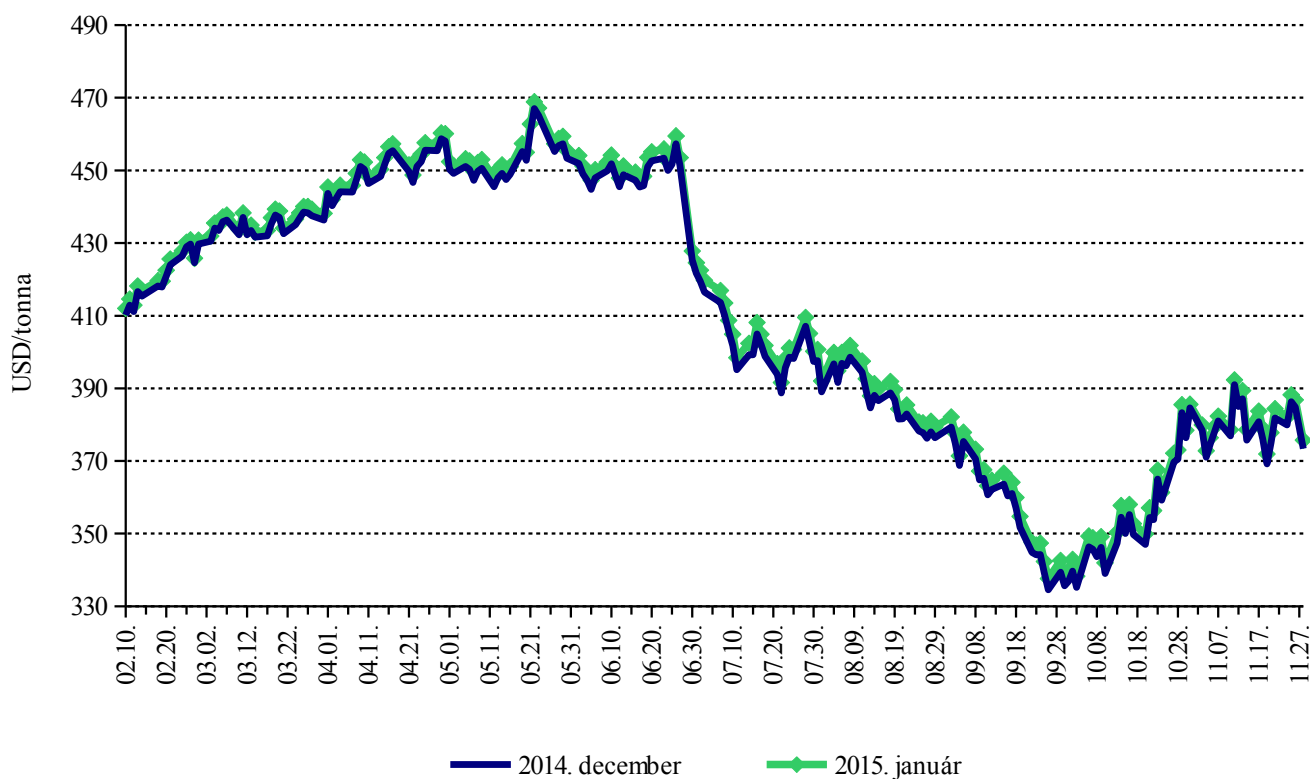
Befejeződött a napraforgómag betakarítása Magyarországon. A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK) adatai szerint 610 ezer hektárról 1,6 millió tonna termést tároltak be az idén, ez a tavalyinál 9 százalékkal nagyobb mennyiség. A termény fronthavi jegyzése 100 ezer forint/tonnáig erősödött novemberben a BÉT-en – követve az ukrainai kikötői ár változását. Az AKI PÁIR adatai szerint a fizikai piacon 92 ezer forint/tonna termelői áron cserélt gazdát az új termés november második és harmadik hetében.

7. ábra: A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

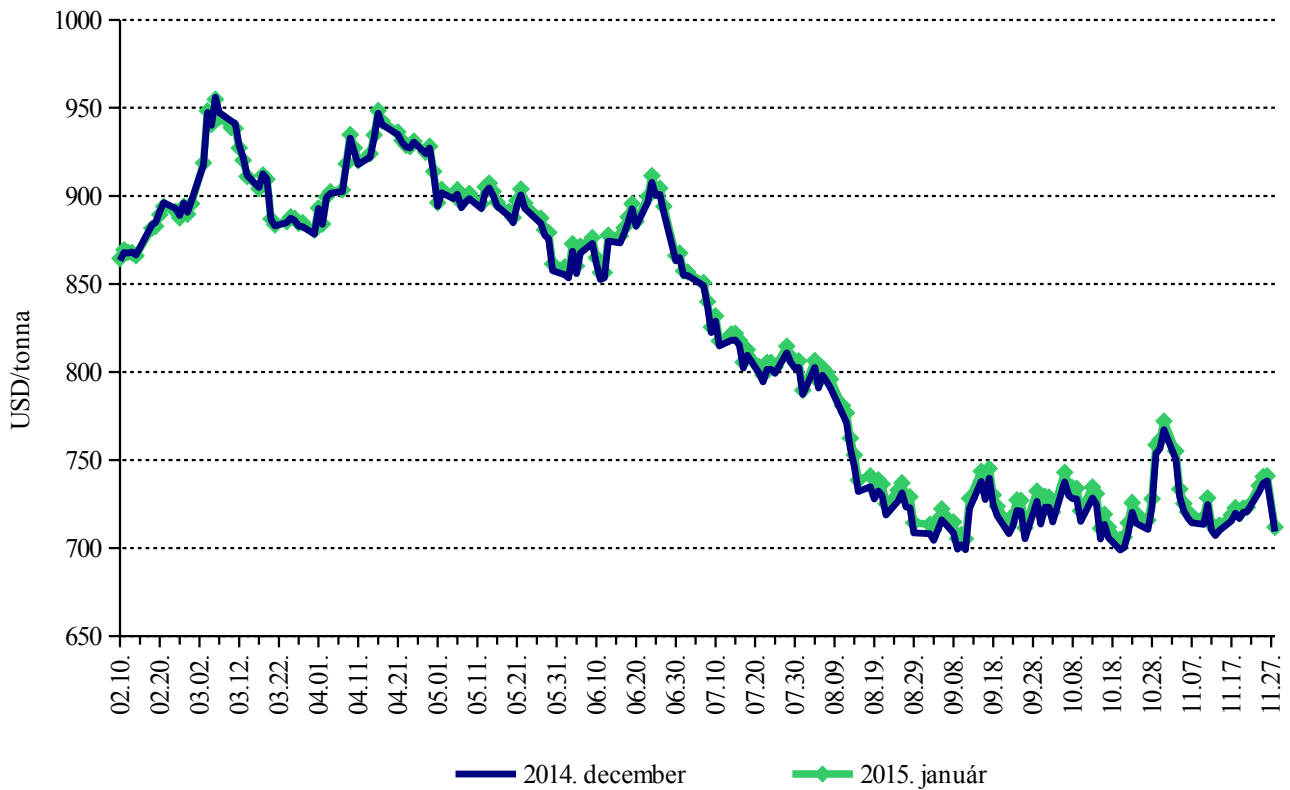
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

8. ábra: A szójadara különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

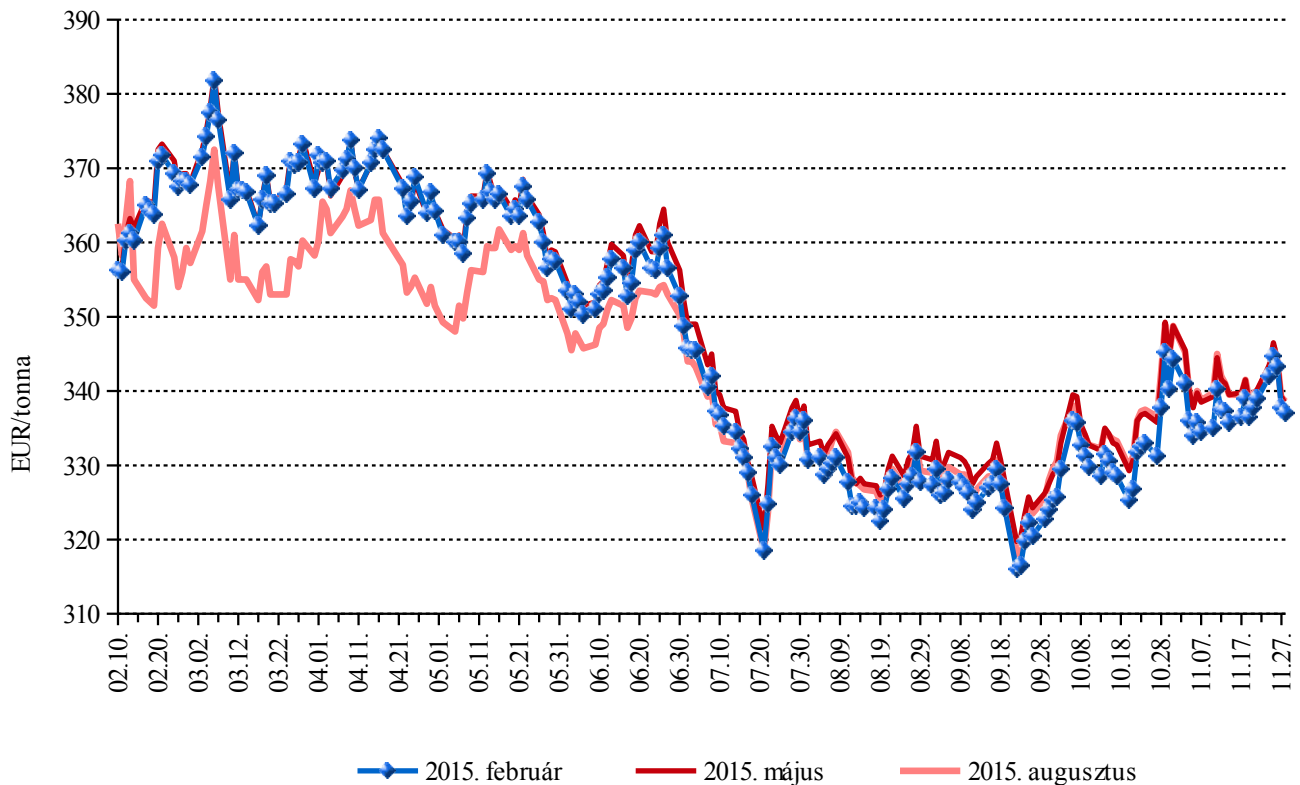
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

9. ábra: A szójaolaj különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

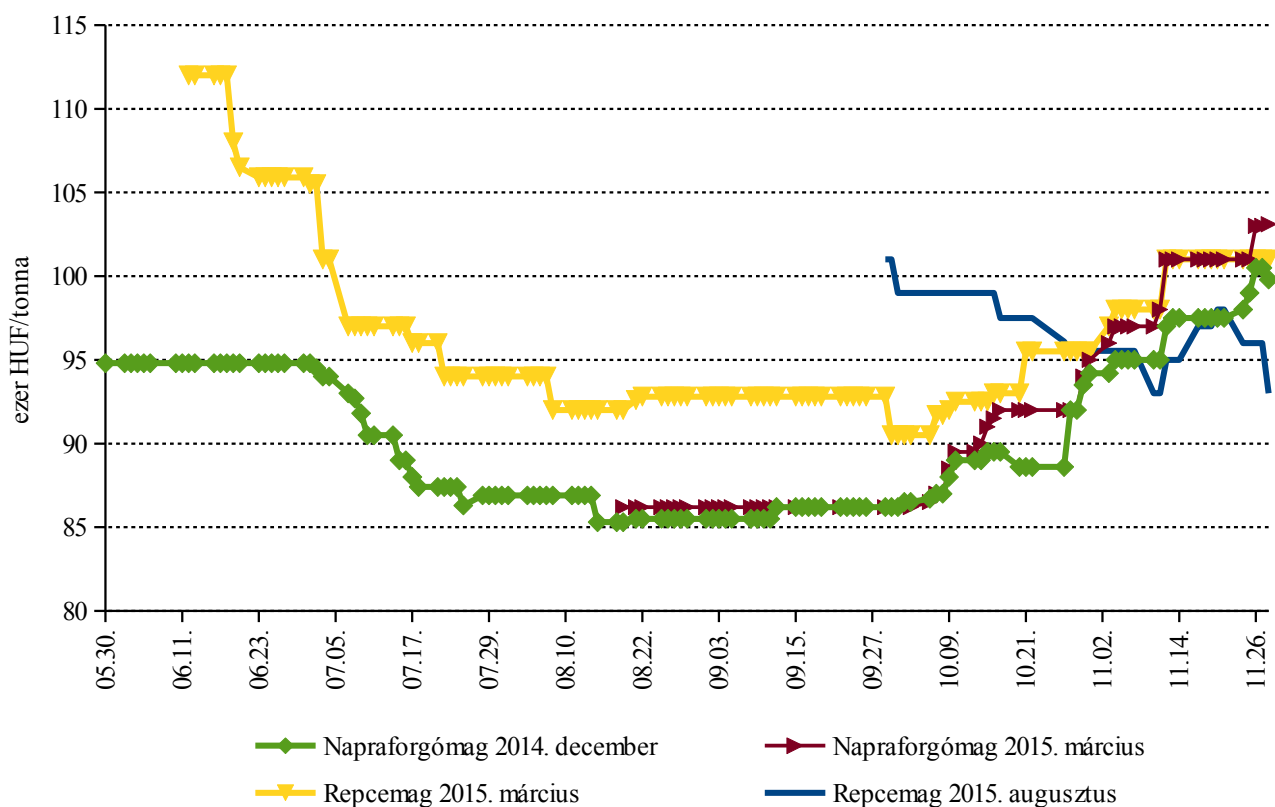
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

10. ábra: A repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: Marché à Terme International de France

11. ábra: A napraforgó- és a repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

9. táblázat: A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozó értékesítési átlagára

Megnevezés	Mérték-egység	2013. 47. hét	2014. 46. hét	2014. 47. hét	2014. 47. hét/ 2013. 47. hét (százalék)	2014. 47. hét/ 2014. 46. hét (százalék)
Ipari napraforgómag	tonna	39 833	43 553	31 913	80	73
	HUF/tonna	90 701	91 705	92 625	102	101
Repcemag	tonna	2 416	4 769	2 585	107	54
	HUF/tonna	109 965	100 144	99 779	91	100
Nyers napraforgóolaj	tonna	1 795	3 537	558	31	16
	HUF/tonna	207 994	206 236	204 356	98	99
Napraforgódara	tonna	6 608	6 252	4 574	69	73
	HUF/tonna	54 673	53 893	53 667	98	100
Nyers repceolaj	tonna
	HUF/tonna
Repcedara	tonna	...	1 023	1 066	...	104
	HUF/tonna	...	65 125	65 172	...	100

...= Adatvédelmi korlátok miatt nem közölhető adat.

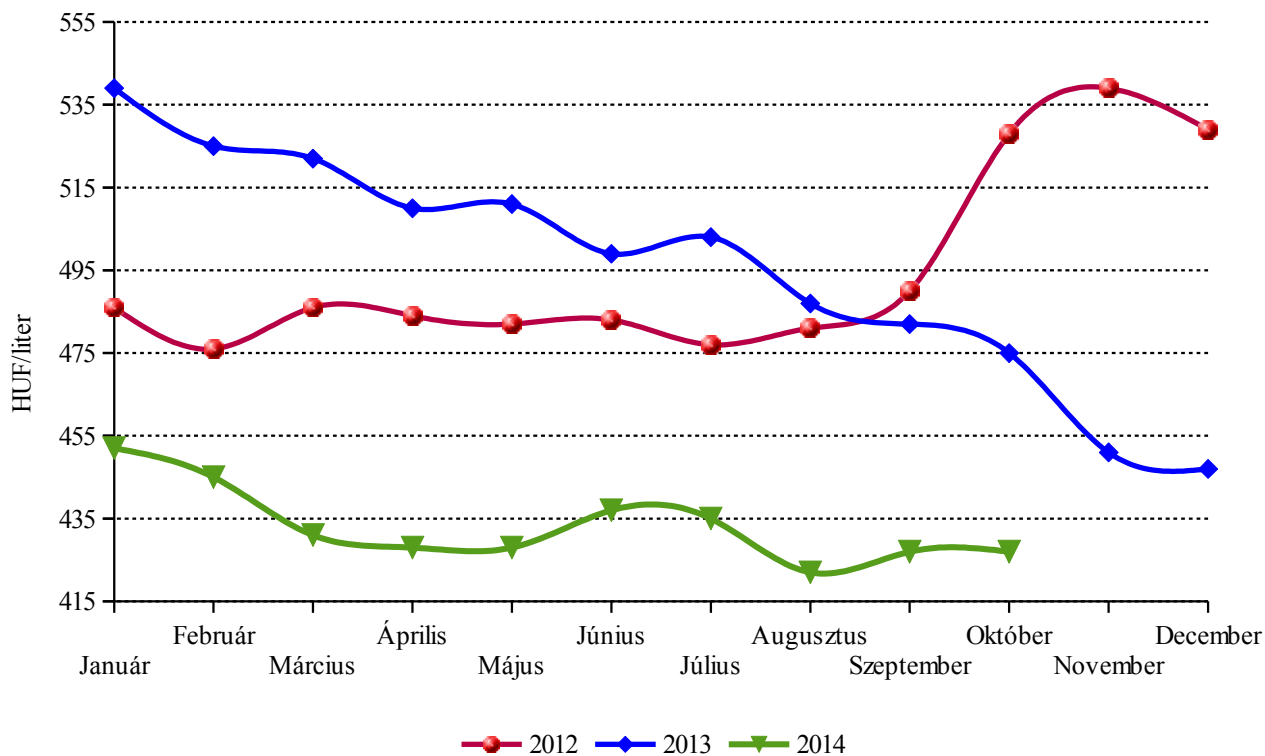
Forrás: AKI PÁIR

10. táblázat: A növényolajok és származékainak jegyzése Európában

Termék	Ország	Időpont	EUR/tonna	HUF/tonna
Napraforgóolaj (nyers)		2014-11-11	-	-
		2014-11-18	678	207 213
		2014-11-25	683	208 866
Napraforgóolaj (finomított)	Olaszország	2014-11-11	798	245 168
		2014-11-18	808	246 974
		2014-11-25	808	247 119
Szójaolaj (nyers)		2014-11-11	673	206 740
		2014-11-18	668	204 155
		2014-11-25	683	208 866
Szójaolaj (finomított)		2014-11-11	733	225 185
		2014-11-18	728	222 506
		2014-11-25	743	227 227
Napraforgódara	Ausztria	2014-11-11	-	-
		2014-11-18	-	-
		2014-11-25	-	-
Repedara		2014-11-11	213	65 327
		2014-11-18	215	65 758
		2014-11-25	215	65 796

Forrás: Associazione Granaria di Milano, BPLW

12. ábra: A napraforgóolaj fogyasztói ára

Forrás: KSH

Nemzetközi piaci információk

Határidős piacok (2014. november 28.)

11. táblázat: Repce

Szállítási határidő	MATIF, Párizs	
	EUR/tonna	HUF/tonna
2015. február	337	103 611
2015. május	339	104 226
2015. augusztus	339	104 302
2015. november	343	105 532
2016. február	344	105 609
2016. május	347	106 608

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

12. táblázat: Szójabab

Szállítási határidő	CME/CBOT, Chicago	
	USD/tonna	HUF/tonna
2015. január	373,4	92 308
2015. március	375,7	92 877
2015. május	378,2	93 495
2015. július	379,7	93 866
2015. augusztus	379,5	93 816
2015. szeptember	371,7	91 888

Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

13. táblázat: Szójadara

Szállítási határidő	CME/CBOT, Chicago	
	USD/tonna	HUF/tonna
2014. december	369,3	91 295
2015. január	403,7	99 799
2015. március	386,9	95 646
2015. május	377,9	93 421
2015. július	376,3	93 025
2015. augusztus	375,2	92 753

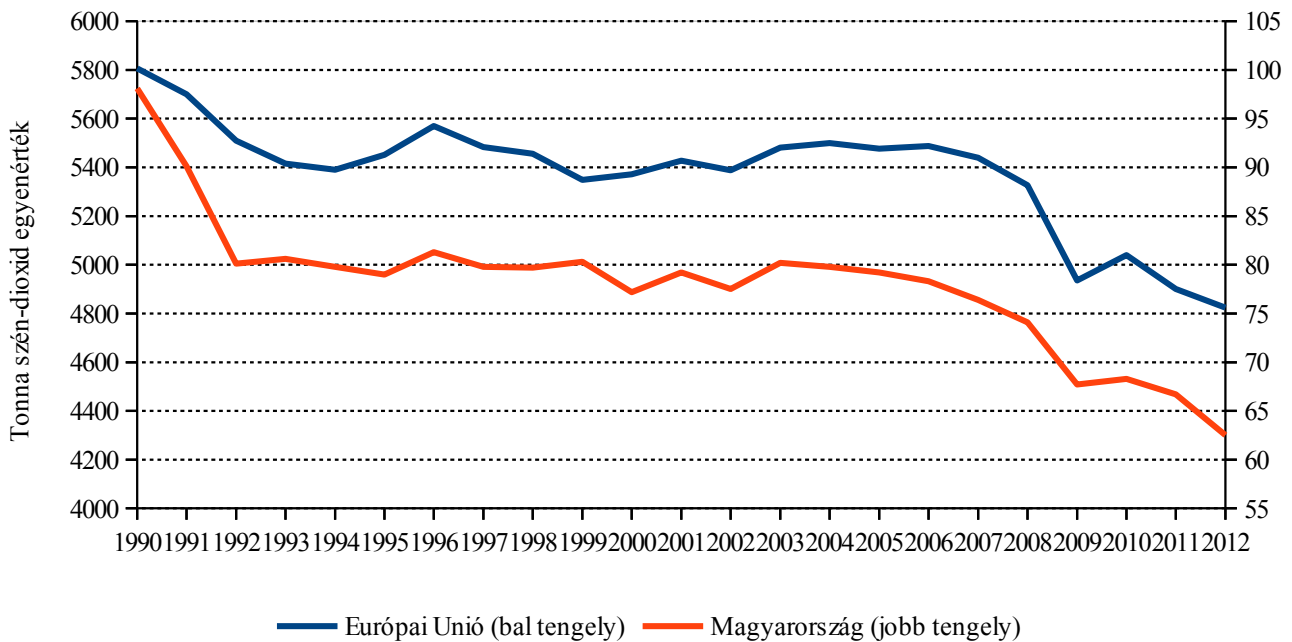
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET

Az Európa Tanács 2014. október 23-án jóváhagyta a 2030-is szóló Energia és Klímavédelmi Stratégia keretét. A Stratégia szerint az üvegházhatású gázok (ÜHG) kibocsátását 2030-ig 40 százalékkal kell csökkenteni az 1990-es bázisértékhez viszonyítva és ezzel párhuzamo-

san az energiahatékonyságot és a megújuló energia részarányát a teljes energiafelhasználásban egyaránt 27 százalékra kell növelni. A korábban 2020-ra kitűzött köz-benső célérték 2020-ig 20 százalékos ÜHG-kibocsátás csökkentést határozott meg.

13. ábra: Az Európai Unió és Magyarország üvegházhatású gázkibocsátásának alakulása (1990-2012)

Forrás: Energiaügyi Bizottság

Az EU-28 ÜHG-kibocsátása 2012-ben 4824,4 millió tonna szén-dioxid egyenérték volt, ami 17 százalékos csökkenést jelent 1990-hez viszonyítva. Az ÜHG-kibocsátás trendje a vizsgált időszakban összességében csökkenő volt. Magyarország ÜHG-kibocsátása a vizsgált időszakban jelentősen elmaradt az európai átlagtól, de folyamatosan követte annak trendjét. Az ÜHG-kibocsátás 1990-től 2012-ig 36,3 százalékkal 62,5 millió tonna szén-dioxid egyenértékre csökkent. Ez a mennyiség 2012-ben az EU-28 teljes kibocsátásának 1,37 százalékát tette ki.

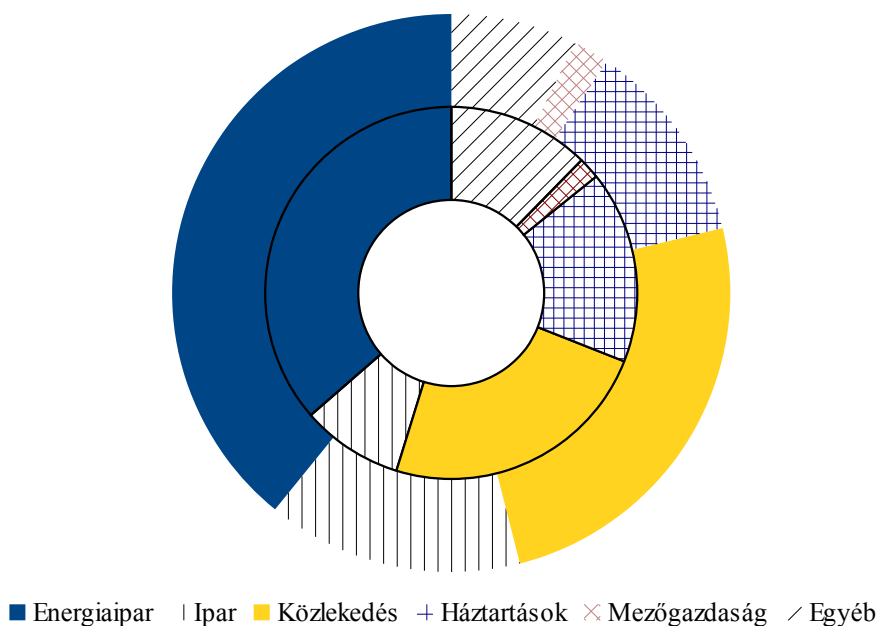
Az Európai Unió legnagyobb ÜHG-kibocsátói Németország (a közösség kibocsátásának 20,6 százaléka, 964 millió tonna szén-dioxid egyenérték), Nagy-Britannia (13 százalék, 637 millió tonna szén-dioxid egyenérték), Franciaország (10,8 százalék, 532 millió tonna szén-dioxid egyenérték) és Olaszország (10 százalék,

509 millió tonna szén-dioxid egyenérték) voltak 2012-ben.

A közép-kelet-európai tagországok 1990-hez viszonyítva erőteljesen csökkentették ÜHG-kibocsátásukat: Lettország 57 százalékkal, Litvánia 56 százalékkal, Észtország 53 százalékkal, Románia 52 százalékkal, Szlovákia 42 százalékkal és Csehország 33 százalékkal.

A legjelentősebb üvegházhatású gázok a dinitrogén-oxid, a metán és a szén-dioxid. A legnagyobb mennyiségben a fosszilis energiaforrások elégetéséből keletkező szén-dioxid kerül a légkörbe. Az Európai Unió átlagában az egy főre jutó szén-dioxid kibocsátás 7873 kg évente, Magyarországon ugyanez az érték 4694 kg/év. A szén-dioxid légköri koncentrációját az erdőirtások is növelik. Kisebb mennyiségben kerülnek még más üvegházhatású gázok is a légkörbe, mint például kén-hexafluorid, fluorozott szénhidrogének stb.

14. ábra: A fosszilis energiahordozók elégetéséből származó szén-dioxid kibocsátás ágazatonkénti megoszlása

Megjegyzés: Külső kör EU, belső kör Magyarország
 Forrás: Energiaügyi Bizottság

A legnagyobb ÜHG-kibocsátó ágazatok az energiaipar és az ipar. Egyelőre csak e két ágazatban került bevezetésre az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelmi rendszere (*ETS, Emission Trading System*), amelynek továbbvitelét az Európa Tanács 2014. október 23-i ülésén némi módosítással ugyan, de

a 2020 utáni időszakra is elfogadta. Az ipar és az energiaipar szereplői számára kibocsátási egységeket osztanak ki, amelyek aukcióra kerülhetnek. Változtatást jelent, hogy 2020 után legfeljebb 40 százalékuk vihető aukcióra.

15. ábra: Az aukcióra bocsátott kibocsátási engedélyek árának alakulása (2010-2014)

Forrás: F.O. Licht

Az aukciókon a kibocsátási egységek ára jelentős mértékben esett 2011-ben, és azóta is alacsony szinten stagnál. Ez a megújuló energia termelését és felhasználását hátrányosan érinti, mivel a termelők viszonylag alacsony költségek mellett léphetik túl a kibocsátási kvótáikat.

A jövőben bevezetendő módosítások célja a kibocsátás-kereskedelmi rendszer átláthatóságának biztosítása, az engedélyek kiosztásának folyamatos nyomon követése, az energiaszektor torzulásának elkerülése, az extra-profit szerzésének megszüntetése, az ipari ágazatok korszerűsítése. A technológiai fejlesztések következményeként történhetnek változtatások a kiosztásban. Az ásványolaj és gázfinomítók jelentős mennyiségű szennyező anyagokat bocsátanak a levegőbe, ezért ezen ágazatok számára a Bizottság 2014. október 30-án közzétett határozatában, olyan egyedi jelentéstételi kötelezettséget határozott meg, amelynek alapján a Bizottság fel tudja mérni, illetve ellenőrizni tudja a kibocsátásukat.

Az iparban fennáll a veszélye annak, hogy az ÜHG-kibocsátás csökkentése céljából létrejövő beruházások olyan költségesek, hogy a termelést áthelyezik a Közösség határain kívüli területre. Az uniós intézkedések hatékonyságát ezért alááshatja az, hogy néhány harmadik ország nem írta alá, vagy nem veszi figyelembe az éghajlatváltozásról szóló nemzetközi egyezményeket. Ez erősíti a kibocsátás áthelyezés veszélyét. A Bizottság 2014. október 27-én a kibocsátás áthelyezés kockázatának jelentős mértékben kitett ágazatok és alágazatok 2015-2019-ig terjedő listáját NACE 4 jegyű kódok szerint közzétette. A listán szereplő ágazatok ingyenes kibocsátási egységeket kaphatnak.

Az energiatermelés és az ipar után, a közlekedés és a háztartások a legnagyobb ÜHG-kibocsátók mind az Európai Unió egészében, mind Magyarországon.

A közlekedés nem tartozik bele a kibocsátás-kereskedelmi rendszerbe. A cél a nemzeti kibocsátás csökkentése, de a bioüzemanyagokra vonatkozó kötelező megújuló energia részarányt, mint célértéket az Európai Tanács október 23-i ülése nem fogalmazott meg. Fontos, hogy a közlekedési ágazatban csökkenjen az üvegházhatású gázkibocsátás és a fosszilis tüzelőanyagtól való függés. Az Európai Tanács ezért felkérte az Európai Bizottságot, hogy folytassa azon eszközök kidolgozását és mérlegelését, amelyek 2020 után is támogatnák a közlekedésből származó kibocsátás csökkentését. Növelni kell a megújuló energiaforrások és az elektromos meghajtású közlekedési eszközök számát. Az *UFOP* szakértői úgy értékelik, hogy a bioüzemanyagot előállító ágazat erőfeszítéseit nem értékelik az EU vezetői. Az ágazat véleményük szerint eddig is mindent megtett,

hogy csökkentse az ÜHG-kibocsátást, már 17 fenntarthatósági tanúsítvánnyal rendelkező rendszer működik.

Az Európai Tanács felkérte a Bizottságot, hogy vizsgálja meg az erdősítés hogyan, és milyen mértékben tud hozzájárulni a mezőgazdaság ÜHG-kibocsátás csökkentéséhez, az üvegházhatású gázok megkötésével. Várhatóan 2020-ig kidolgozásra kerül egy stratégia, amely a földhasználatot, illetve a földhasználat változtatásából (*ILUC*) eredő kibocsátást és az erdőgazdálkodásból eredő hatásokat is bevonja az ÜHG-kibocsátást célzó 2030-ig megfogalmazásra kerülő keretprogramba.

Az Európai Tanács most elfogadott keretprogramja értelmében, 2030-ig el kell érni, hogy közösségi szinten a felhasznált energia legalább 27 százaléka megújuló energia legyen és ugyancsak 27 százalékkal kell javítani az energiahatékonyságot. A megújuló energiafelhasználás tekintetében magasabb, 30 százalékos célértéket támogatna Németország, Dánia, Görögország, Luxemburg, és 40 százalékos célértéket Svédország és Portugália. Az energiahatékonyság tekintetében magasabb célértéket javasolt Németország, Dánia, Franciaország, Ausztria, Belgium, Portugália, Írország, Görögország és Svédország. Nagy-Britannia ugyanakkor határozottan ellenezte a megújuló energiára és az energiahatékonyságra vonatkozó célértékek további emelését. Egyes energiavállalatok elutasítják a megújulóakra és az energiahatékonyságra vonatkozó célértékeket és továbbra is nagy összegeket fektetnek be szén- és gázerőművekbe. Más nagyvállalatok (pl. Philips, IKEA stb.) magasabb célérték elérését is támogatnák.

Magyarország elkötelezett az Európai Tanács által elfogadott program teljesítésében, az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentését, a megújuló energiák hasznosítását és az energiahatékonyság növelését támogatja. Az Európai Unióhoz történő csatlakozást követően folyamatosan növeltük az energiafelhasználásban a megújuló energia részarányát.

A Kormány 2148/2008. (X. 31.) határozatában kiadott stratégiája szerint a megújuló energiaforrás felhasználásának növelésére vonatkozó 2008-2020 közötti időszak végén Magyarországon a cél 186,3 PJ/év mértékű megújuló energia felhasználása, amelyből 130,8 PJ biomassza alapú, azaz az összes megújuló energiaforrás 70 százaléka. A Magyar Országgyűlés 2010 decemberében a 2009/28/EK irányelvet is figyelembe véve elfogadta a 2020-ig terjedő megújuló energia cselekvési tervet. Ennek alapján a minimálisan teljesítendő 13 százalékhelyett 14,65 százalékra emelte 2020-ig a megújuló energiaforrásból származó energia részarányát. Az Európai Tanács 2014. október 23-i döntésével összhangban a Magyar Kormány a 2014. november 14-én megjelent

278/2014. Korm. rendelete intézkedik az üvegházhatású gázok kibocsátásával, valamint az éghajlatváltozással kapcsolatos nemzeti jelentéstétel tartalmáról, az elkészítés módjáról és az adatszolgáltatás rendjéről. A rendelet

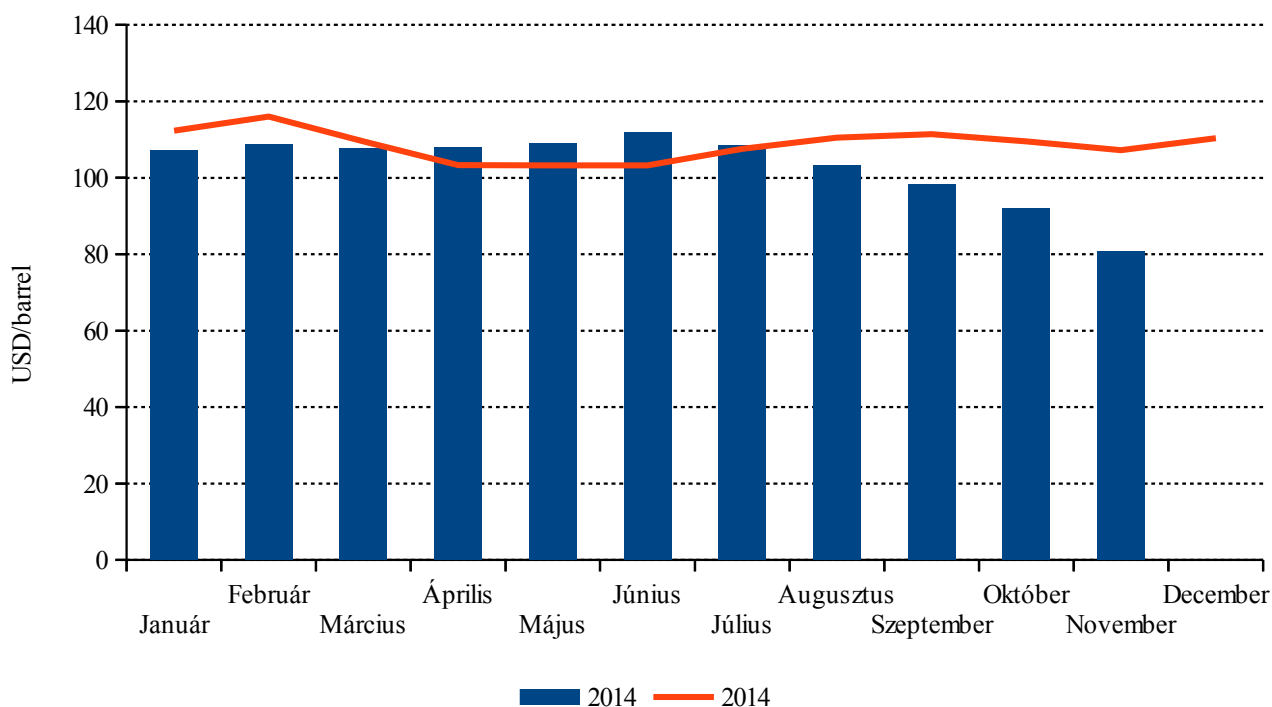
2015. január elsején lép hatályba. A nemzeti energiastratégia Magyarországon, 2012-ben már 2030-ig kidolgozásra került.

Agrárpolitikai Hírek

- Nagy-Britanniában az RTFO (Renewable Transport Fuel Obligation) közlése szerint 3,46 térfogat-százalékban keverték bioüzemanyagot a fosszilis energiahordozókba. A bekevert mennyiségből 46 százalékot kétszeresen elszámolható alapanyagból állítottak elő.

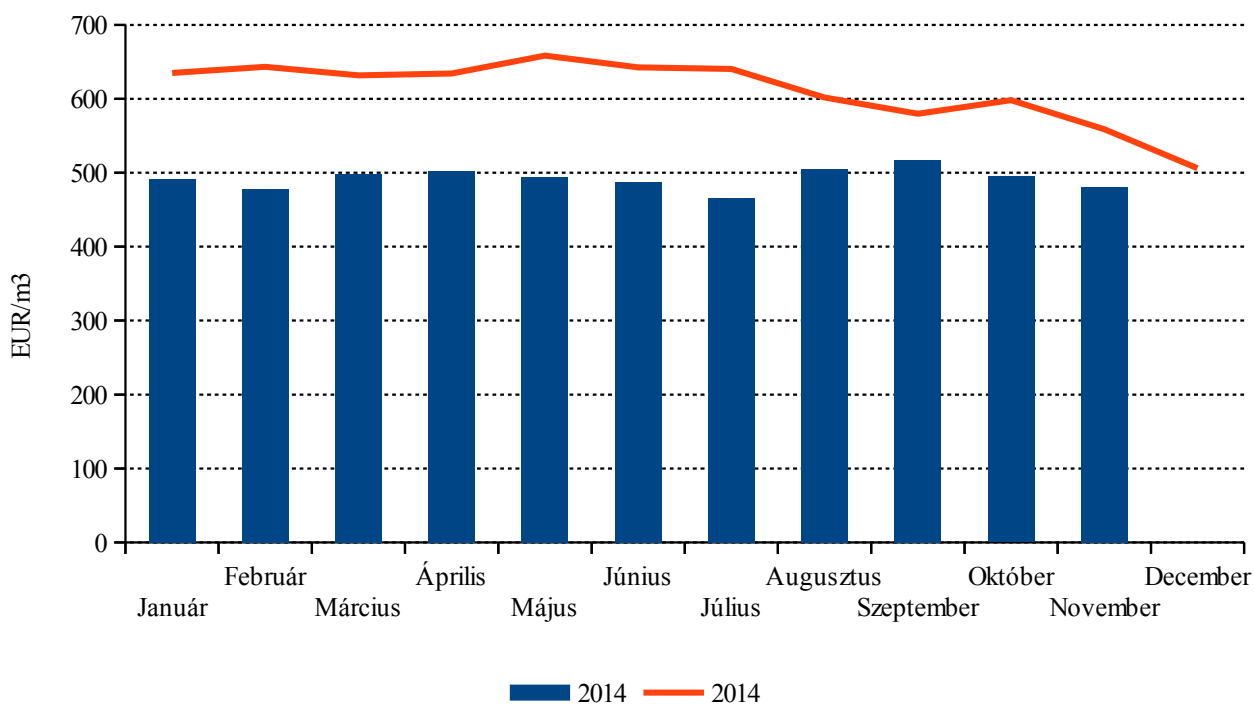
- Argentína kormánya 14,76 százalékról 13,18 százalékra csökkentette a biodízel exportadóját.
- Európában elsőként Norvégiában, az Oslo Gardermoen repülőtérén vezetik be a bioüzemanyag tankolásának lehetőségét 2015-ben. Elsősorban használt sütőolajból és biomasszából előállított bioüzemanyagot értékesítenének. A Lufthansa, a SAS és a KLM légitársaságok érdeklődnek a kezdeményezés iránt.

16. ábra: Az ásványolaj ára

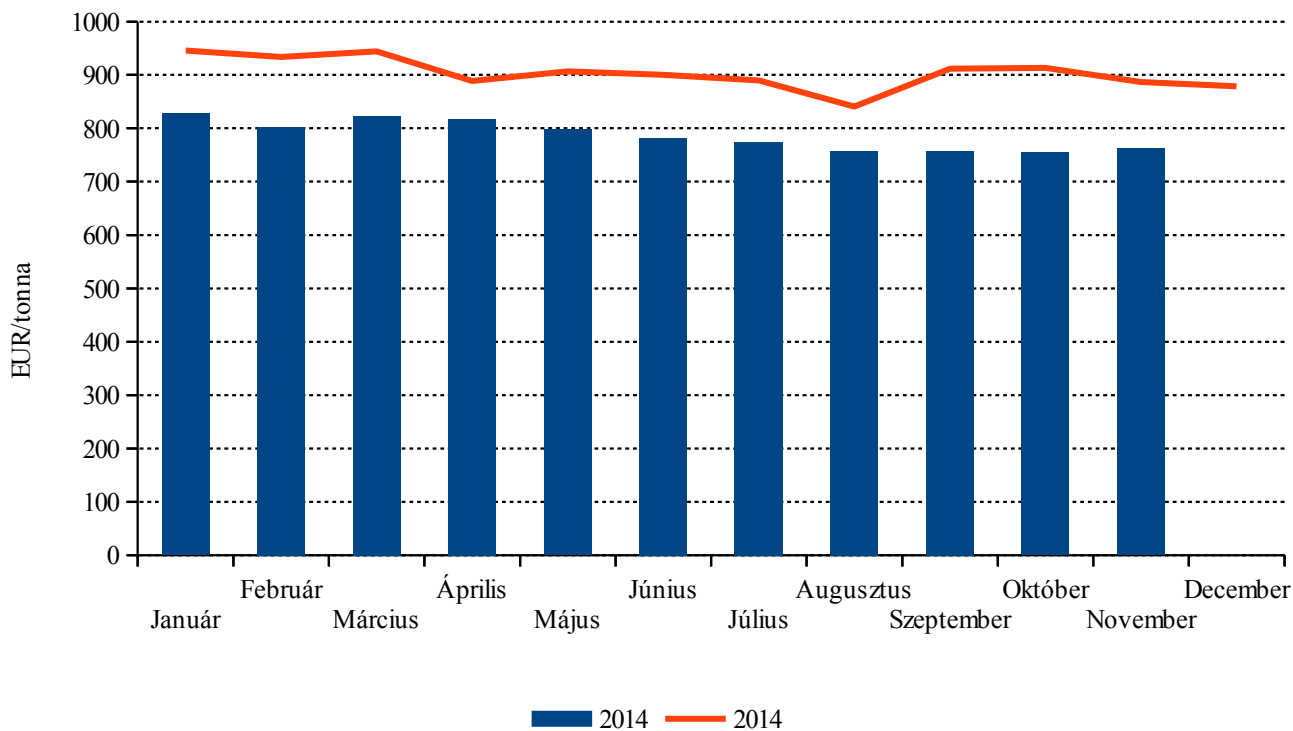
Megjegyzés: IPE Brent ásványolaj legközelebbi határidőre történő jegyzései a londoni árutőzsdén
 Forrás: HGCA

17. ábra: A bioetanol ára

Megjegyzés: 92-96% alkoholtartalom, Nyugat-európai kikötők, FOB T2.
 Forrás: F.O. Licht

18. ábra: A repceolaj-metil-észter ára

Megjegyzés: A nyugat-európai kikötőkben FOB (Free on board), az EN 14214-es szabványnak megfelelő.
 Forrás: Kingsman

